

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ο ΞΕΝΟΣ

Του κ. ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗ

Σα στρατός θαβαλλάρηδον κυνηγημένοι από άοράτους έχθρους, τὰ σύγνεφα, μαύρα, πιχτά, σκόρπια, ἐρχόντουσαν από τὰ μάκρη του 'Αργολικού κόρφου και φεύγανε κατά τὸ βοριά. Οἱ σπιές τους πέφτανε πάνω στ' 'Αναπλιώτικα κίστρα και τὰ δείχνανε πὸ γυν- μάρια, πὸ σκούρα. Οἱ πολέμιστρος τοῦ 'Ιτς - Καλέ χάσανε, σάν τρῦπες πὸν φέρουν σὲ ἀνεξερεινῆτες σπηλιές, και ἡ ζορφυροαμῆ του Παλαμηδίου σάν ἓνα τεράστιο πρῶνι, ἔτοιμο νὰ μῆτὶ σὲ ζή- νησι, νὰ ροζανίση κόκκαλα γιγάντων...

Μὲ τὰ παιδιάτικα μάτια μου - πρόθυμα πάντα νὰ γείνουν φεγ- γίτες τῆς ψυχῆς γιὰ τὰ πυράνενα ὀράματα - ἔβλεπα, πῶσο από τὸ τζάμι, τὴ σημαία τοῦ κάστρου πὸν ἀναφαιρουόμαζε στὴ ντάτια τοῦ Μιλτιάδη, σὰ μεγάλο γαλιάζι, δεμένο στὴν ζορφή τοῦ κον- ταριοῦ, σκαλωμένο... 'Ο σκοπὸς πολὺμένος σὸ μαντίνα του πῆ- γανε κ' ἐχότανε στὴ ντάτια, μὲ τὸ ντουφεκι στὸν ὄμο. Στὸ φοντο τ' οὐρανοῦ ἡ σιλουέττα του γραφότενα τεράστια, ἐπιβλητικῆ. Κάμ- ποσες ὀργιες πὸ κῆτος σάλεσαν χαμόλαδα κ' οἱ φραγκοσυναίεσ προ- ανίζανε κρημασμένους σὸ βῆαροφ, ἄπανο από τὴ βενετιάνη σκάλα - 999 σκαλοπατία.

Καὶ ἡ μέρα ζεῖνη, ἡ γρίζα, ἡ βουβή, ἦτανε τὰ Χριστούγεννα. Τὰ κρημασμένα μὲ τὸσον πόθο, μικροὶ και μεγάλοι, ἐμεῖς νὰ λευ- τεροθώμεσ από τὰ θρανία τοῦ σκολειοῦ και ζεῖνοι από τὴ μονο- νία τῆς δουλειᾶς, νὰ γιορτάσουμε στὴν λιακάδα, στὸ ξέφωτο, πὸν κάποιεσ φρεῖς γιορτίζετ ἄθματα στὸν κάμο μας, μὲ τίς πορτοκαλίεσ φορητιέμεσ μικροῦσ ἡλιουσ και τὸν ἀέρα μὲ μυρουδιέσ από ἄγρια ζαμπάκια. Μὰ νὰ πὸν ὁ χεῖμωνας μᾶς ἐκλείσε μέσα και περιόρισε σὲ σπιτιάτιο τὸ γιορτάσιο...

'Ηταν εὐτυχιόμἐνα τὰ χρόνια ζεῖνα, τὰ εἰρηνικά. Τὰ σπιτία μας, «πλήρη πάσης ἀγαθότητος», εὐνοῖδιαν από τὰ φρεσκοκημῆνα χρῆστὸψωμα, ἀνηχοῦσαν από τραγοῦδια και μουσικά ὄργανα. Θυ- μῆμα πὸς τὸ μεσημέρι καθήμεσ στὸ τραπέζι πὸ πολλοὶ από δώ- δεκα νομῖοτῶ. Τὸ τραπέζι στοι- μένο μὲ λινό τραπεζομάνηλο, ἰόντι πὸν τὸβγαλε ἡ μητέρα από τὰ βῆθη τῆς κασέλας τι- νάζοντασ τὰ ξερὰ κίτριν' ἀνά- κια, τὰ νομάκια. Στῆσ δύο κρη- στάλλινεσ φρουτιέρεσ ἰσθῶντοσαν σὲ πυραμίδεσ τὰ φρούτῶ τῆς ἔ- ποχῆς. Στὴ μῆ, μανταρίνια και πορτοκαλία και κρουσταλάκι- δα, σταλιμένα κινισα από τὴν Τσακωνία, κίτρινα σάν τὸ φλου- ρί. Καρῦδια κ' ἀμύγδαλα και χάστανα στὴν ἄλλη. 'Η μητέρα ἔβαλε τὰ καλὶ τῆς πιᾶτα, φαρ- φοροὶ, και τ' ἄσημἐνα μαζαιο- πῆφουνα. Μὰ γιὰ νὰ καθήσουμε στὸ τραπέζι ἔπρετε νὰ περι- μένομεσ τὸν παπποῦ πὸν θῆο- χότανε από τὸ 'Αργος. Κι' ὁ παπποῦσ ἄργησε κομῆντι, κ' ἦθε ζητυῆμενεσ οἱ δώδεκα, γιὰτι τὸ τραῖνο εἶχε πάθει κά- ποια ζημιὰ ἀνάμεσα Νταλανα- νάρα και Μολοῖτι. 'Ηθε δὲ κίπλοδῶ και μ' ὄμο του τὰ γεράματα ἀνέβηκε σάν πούλι τὴν ἐνέλινα σκάλα, κ' ἡ βῆαία του τὰ μεταξοτὶ ἔτροσε, φροῦν - φροῦν, ἀναβῆαίοντα. Στὸ ἀνοιγμα τῆς πό- τασ ἡ λεβέντιχη κορμωστιά του μᾶς φανερώθηκε σάν ἄγγελεσ παρουσιασ, πατριαρχικῆ. Στραβά τὸ κόκκανο φέσι, μὲ τὴ γαλιζία φοῖντα ἀναρχικὶ στὸν ὄμο, φρεσκόζωμασμένο, λισιαφορὸσ, μὲ τὴ μέση λιγῆ, μὲ τίς ἀντίεσ σφιγμένεσ στὴ μάχη κίλτου.

- Γεῖά, χαρὰ σας !
- Καλόστον παπποῦ, Χρόνια πολλά !
- Πολλά και τιμημένα !
- Ἀμῆν.

Καθήμεσ στὸ τραπέζι. Στὴν κορφή ὁ παπποῦσ. Βγάζοντασ τὸ φέσι του, τὸρῆζε ἀπὸ μεντινῆν' ἔπειτα σήκωσε τὰ χέρια κ' ἀνάβησε τ' ἄσπρα μαλλιά πὸν φοῖντοσαν γύρω στὸ κεφάλι του σάν ἅγιο- στέφανο. Πῆρανε γύρω θέουσ οἱ μαρμαρίδεσ οἱ θειάδεσ, τὰ προ- τοξωδέλαφα - τὸ σπῆ. Κεῖνη ἡ ζαβεροφούλα, ἡ Ἄγγελικουλά ἡ ὠμα- κοζάμωτη (πὸν τὴν τρώετ τώρα τὸ ζῶμα) βῆλθησε νὰ βοηθῆ τὴν μητέρα σὸν σῆγρησμο του τραπεζιοῦ. Σὰ δώρο βασιλικὸ ἐπάνεσ ἔσπῆδα γυαλιστερῆ, φανερώθηκε ὁ ψητὸσ διάνοσ, παραγεμιομένοσ μὲ χάστανα και κουκουνάκια και μακαρικά. 'Ἐνα μεγάλο χρῆστὸ- ψωμο κότρηε φρέεσ. 'Ἐ μυρουδιὰ τὸν ψητὸσ κεντοῦσε τὰ ρου- θουῖνια. Στὸ πάλιο τζάμι τρέιανε τὰ ξύλα, και οἱ φλόγεσ σιγοτρέ- μανε κάτω από τὸ χαμηλὸ κάπσο. 'Ο παπποῦσ σήκωσε τὸ χέρι και σταυροκοπήθηκε, και τὸνὲ μνημηθάμεσ ὄμοι...

Οἱ ἄνθρωποὶ στῆσ ἐπαρχίεσ τρώνε. Δηλαδή τὸ κῆννον δουλειὰ τὸ φαγοπότι κ' ἓνα Χριστουγεννιάτικο τραπέζι γίνεται ὠσθη τελετοურγία. Γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ φανῆ παράξενο πὸσ τὸ βασι- λεμα τοῦ ἡλιῶ βῆηκε τούσ περισσοτέρουσ στὸ τραπέζι, φροτῶμένο μὲ πορτοκαλλόφλοδεσ και τσούφια καρυδιῶν και ποτήρια, πὸν

ὄσο ν' ἀδείασουν γιόμαζαν κοκκινέλι τῆς Περαχώρασ και γλυκό- πιτοτο 'Αγιοφργίτικο...

Ὡσ τόσο ὁ καιρὸσ χειροτέρεμε. Τὰ τζάμια τῆς τραπεζαρίασ, νοτιομῆνα, δείχνανε πὸσ ὄξω τὸ κρῶσ ἐσφιγγε. Σὲ μιὰ στιγμῆ ψυ- χοκόρη μᾶς ἡ Βαγιῶ, μπαινόνασ μὲ τὴ μουσκόλα γεμάτη, εἶπε :

- Χιονίζει ὄξω...
- Ἀποψε θάν τὸ στῶρη.
- 'Ἡ φωτιά μᾶς κοντενεὶ νὰ σβῆ, ἀπάνησε ἡ μητέρα. Βαγιῶ, πῆγανε στὸ κατώϊ νὰ φέρησ ξύλα.

Τὸ κατώϊ ἦτανε κοντὰ στὴ σκάλα, ὑπόγειο τούρκικοσ σπιτιοῦ, ὄμοσ σοφιάμεσ τίς σοδειέσ τῆς χρονιάσ, γιομῶτο πιθάβια, σκάφεσ, ξύλα και χάρβουνα. 'Ἡ Βαγιῶ ἄναρε τὸ λυγνέρι και κατέβηκε. Μὰ σὲ λίγο ξανάθε χροῖσ ξύλα, ἀλαφισμένη και χλωμῆ. Τὸ σφρ- μένο λυγνῶν ἔτρεμε στὸ χέρι τῆσ.

- Τί ἔχεισ, Βαγιῶ ; ... τί τρέχει ; ...
- Κουρά... κάποιουσ εἶνε...
- Μῆλα καλὰ ! τί λέεσ ; ...
- Εἶνε κάποουσ, κυρῶ... κάτω από τὴ σκάλα... κουβαριασμένοσ Φορῶμαὶ ἡ ἔρημ...

- Δημήτρη, ἄνιτε νὰ δῆσ, πρόταξε ὁ παπποῦσ ἓναν από τούσ θεουσ μου.

'Ο Δημήτρησ σηκώθηκε και γρήγορ' ἀκούστηκαν οἱ μπότεσ του νὰ τρέζου κατεβαίνοντασ τὴ σκάλα.

- Κανένα καλλιάζντζερο ὀάθετ ἡ Βαγιῶ, γέλασε ὁ δεύτεροσ θεουσ μου, ὁ Θανάσ, χαράζοντασ χάστανα γιὰ τὴ θῆαία.

Μὰ σὲ λίγο ἀκούστηκαν πάλι περπατιέσ στὴ σκάλα και ὄμο- λιεσ. 'Ἡ πορτα ἀνοῖξε και φανερώθηκε πάλι ὁ Δημήτρησ, μὰ ὄχι μόνοσ. 'Ἐνασ ἄλογοσ ἄνθρωποσ ἦτανε μαζί του, πὸν θάλεγε κανε- νὸσ τὸ θεουσ του τὸν ἔφερενε μὲ τὸ στανιὸ : «'Ἐμπα μέσα... μὴ τρέπεσαι... Χρονιάτικὰ μέρα σῆμερα... 'Ἐμπα νὰ ζεσταθῆσ...» Μὴ ζεῖνοσ φανότανε πὸσ κοπιῶζει, ὄσ πὸν ὁ Δημήτρησ τὸν ἐσπῶρεε ἄλαφρὰ από τὸν ὄμο και ὁ ξέ- νοσ βροῆθηκε στὴν τραπεζαρία.

- Τί εἶνε τούτοσ ; ρώτησε ὁ παπποῦσ.

- Δὲν τονὲ βλέπετε ; ζη- πῶνοσ ὁ κακομοῖρησ. Καθότα- νε μαζεμένοσ κάτω από τὴ σκάλα και τρεμουλιάζε σὰ ζα- γάκι. Κάνει ἓνα ξεροβόρι ὄξω! Μπῆρο ! ...

Κοιτάξαμε τὸν ξένο. 'Ἡ κακομοῖρη ἔβρανε ἀπ' ὄλο του τὸ κορμῆ. Θὰ ἦτανε ἀν- ηνιάρησ. Λιγνόσ, κίτρινοσ. Τὰ γένεια του ψαρά κ' ἀπτε- νιστῶ, μουῖζανε τῆσ ἀπάνεσ. Οὔτε κασκέτο φροῖσε οὔτε παπῶσια. 'Ἤτανε σκελισμέ- νοσ μὲ κῆτι κουφέλια πὸν ἀφι- γανε γυμνὰ ἔδω και κει τὰ κρεῖατῶ του. Μόλιεσ βροῆθηκε μέσα, γύρισε τὰ μάτια γύρω φο- βισμένο, σάν ἀγγῆμι, και ὄστε- ϶α κοιτάξε κατὰ τὴν πορτα πὸν τὴν ἔλακεν ἠχορμωστιάσ τοῦ θειοῦ του Δημήτρη. 'Ἐκα- νε μιὰ κίνηση, σὰ νάθελε νὰ φύγῃ μὰ ὁ παπποῦσ τοῦ ζωογέλασε κολοφῶνιῶ, και μὲ τὴ γλυκεῖα φωνῆ του, τοῦ εἶπε :

- Γιατί ; ... Κῆσσε κει σὸ τζάμ νὰ ζεσταθῆσ, μαφρεῖ.
- 'Ἐζεινοσ διατάξεσ ἀζομῆ. 'Ο Δημήτρησ πορζώρησε, κ' ἀκούη- πόντασ τὸ χέρι στὸν ὄμο, τὸν ἠσῶσε.

- Κῆσσε πὸσ σὸν λέμε... Κάτι θὰ βροῆθῃ και γιὰ σένα !. 'Ἐδῶ εἶμαστε ὄμοι χριστουγεννιάτικοι. Θᾶν τὸ κῆρουμε σῆμερα !

'Ἤτανε στὸ χέρι ὁ θεουσ ὁ Δημήτρησ. Γιόμισε ἓνα ποτήρι κρηοῦ ὄσ τὰ ζεῖλη, τῶθοσε στὸν ἄνθρωπο και τοῖλε : «Πῆτο, ἀδερφόσ, νὰ πᾶνε τὰ φαρμάκια κῆτου ! Γιοματῶ, ἔχειεσ. 'Για, ζοῖλο το !» Ὁ ἄνθρωποσ πῆρε τὸ ποτήρι, και καθῶσ τὸ χέρι του ἔτρεμε, χῆθηκε λίγο κρηοῦ στὸ χαλὶ. Κοιτάξε χῆμο. «Νὰ μὲ συμπᾶτε» μορμωοῖσεσ βραχνῶ. «Δὲν περάεε... Χρόνια πολλά !» τοῦ ἀπάν- τησαν. Μὲ μιὰ ρουφηξιά τ' ἀδείασε τὸ ποτήρι.

- Μπῆρο σου ! φώναξε ὁ Δημήτρησ. Καὶ τῶρα, ἀδερφόσ, κῆ- τσε κει νὰ νὰ τὴν πετσώσεσ.

'Ἡ φωτιά, θερμῆμῆ μὲ νέα κούσουρα λαμπᾶδιεσ πρόσχα. 'Ο ἄνθρωποσ, καθισμένοσ σταυροπόδι μπροστὰ στὸ τζάμι, κρατοῦσε τὸ πιᾶτο πὸν τοῖχε βῆλε στὰ γόνατα ἡ Βαγιῶ και μασοῖλεε κομμάτια κρεᾶσ, τυρῆ, κοττοπῆττα, κατακῶνιζε λαίμαργα, ἄπρα- χῶ, ἀλχόντασ πότε-πότε κλεφτέεσ ματιέσ στούσ ἄλλουσ. Σὲ κῆ- ποια στιγμῆ, ἡ μητέρα μου τονὲ ρώτησε :

- Ἀπὸ πὸν εἶσαι, μῆάρμπα ;
- Ὁ ἄνθρωποσ δὲ μῆλῆσε ἀμέσωσ. Σταμάτησε τὸν μῆσμο και σῆκωσε τὸ κεφάλι κοιτάζοντασ τὴν.
- Ντόποσ ;
- Μὲ φωνῆ βαθεῖα, σὰ φερμῆνη από μᾶρη, από καμμῶ σπηλιά,

μουρούρισε :

- Όχι... Σωμεριτής.
 - Και δεν έχεις φριελιά ; Δεν έχεις σπίτι ;
 - Άνθ'η, φάνει ! πρόσταξε ο παππούς. "Άς δίνουμε τού φτωχού κι' άς μη ρωτιέμε.
- Είχαν επισιομότητα τά λόγια κεινού τού παππού, πού καθισμένους στην πολυθρόνα τόν φάνταζε μεγαλόσωπος σαν ο Δίας ο Ξένιος.
- "Άς μή ρωτιέμε..."

Βραδιάζε. Ή Βαγιώ άναψε τήν κρεμαστή λάμπα κ' έφερε τούς καρφέδες. Ο ξένος πάστρενε τó πιάτο του.

"Άξαφνα, μέσα στη βραδινή σιγαλιά άκούστηκε μιá ντουφεκιá, κι' άμέσως δεύτερη και τρίτη και τέταρτη - ή μιá άπάνω στην Σύγκαιρα άκούστηκε φωνές φρεμμένες από πέρα, άλλες από τó κάστρο, φωνές ταρραγιμένες... Οί άντρες πετάχτηκαν όρθιοι, οί γυναίκες τρομάζανε.

- Κάτι γίνεται στό Παλαμίδι ! είπε ο πατρίκος ό πολύξερος.
- Κανένας κανιάς σίγουρα. Θά πιάστηκαν οί κατάδικοι, πρόσες ο Ανάσις. Είνε άπάνω τριάντα θανατοιοιγιτες !...
- Άντρες και γυναίκες βγήκανε στό μπαλόνι, χωρίς νά λογαμίζουσι πιά τó χροό. Στη διττική ντάπια τού Παλαμίδιού, πού είνε κατά τήν πόλη, φώτα σαλεύανε. Πέσανε άκόμη τρεις ντουφεκιές. Και μετά δύο στιγμές, ένα σόλιμοιο ξέσπασε τόν παγωμμένο άέρα, τρεισομωτο, σερραφάνο μέσα στό σκοτάδι. Οί άντικρυνές καμάρες τού "Της - Καλέ δευτερώσαν και τρίτωσαν τη λαχτάρα τού χαλκού. "Ένας ζάδεφρός μου, ο Κορμάς πού είνε κάνει και λοχίας στό "Τακά, είπε :
- Τό ξέρω γώ τó σάλπισμα τούτο. Βαριά συναγεμώ τής φρουράς ! Κατάδικος έφυγε !
- Κατάδικος ! Έκανε ή μιχτέρα μου τρομαγιμένη. Δυστοζία μου, μη μου τρωπύσθι εδώ μέσα !... Νά κλείσουμε τήν αυλόπορτα. Βαγιώ ! Βαγιώ !...

Τραβηχτήκαμε όλοι στην τραπεζαρία. Δέ μιλούσε κανείς. Ή σιωπή βάρανε άπάνω στό πρόματá, και οί ματιές τόν άντρώπ' σ' ένα κομμάτι διλωμένο μπροστά στό τζάκι... Μιά δυνατή πνοή άνέμου άνοιξε τή μπαλκονόπορτα κ' έβρισε τή λάμπα.

"Ά ! Έκxαναν ξαφνιασμένες οί γυναίκες.

Τό αντίλαρομα τής φωτιάς έφερε άπάνω τόν άνδρωπο και φωτίζε τή στεγγή τόν όμη, τά γυμνά γενιέου... Τώρα και τών γυναικων οί ματιές βάραναν έπάνω του.

Σά νά κατάλαβε τήν άγνοία, ο άνδρωπος σηκώθηκε άπότομα και χωρίς νά μάς κλωνοηχίση, χωρίς νά βγάλει άγνα, προχώρησε γρήγορα στην πόρτα, έφραξέ στον τοίχο χάθηκε σά φάντασμα... Δέν άκούστηκε ούτε ή περταχισιά του στη σκάλα...

- Πέρασαν λίγες στιγμές.
- Βαγιώ ! Βαγιώ ! Τρέξα, κλείσε τήν αυλόπορτα !...
- Μά ή Βαγιώ ήταν άβλυη από τόν τρομό. Και κατέβηκε νά βάλή τόν σφύτη ο ζάδεφρός μου ο Κορμάς.

Σίγ' Άνδρ'...

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ

I
 Άγόρι πέρα πελεκάει με τόνα του τó χέρι
 κι' άλλο άγόρι πέρασε και τó ονηροποιοός :
 - Άγόρι μ' ποιη' τó χέρι σου και πελεκές με τόνα ;
 - Κόρη ξανθήν έφίλησα και μούκοψαν τó χέρι.
 "Άς τήνε ξαναφίληγα κι' άς μούκοψαν και άλλο !...

II
 Αντ'ό τάσθερι τó λαμπρό, πού πάει κοιτά τήν πούλια,
 Αντ'ό μού φέγγει κι' έσχομαι κόρη μου, στην αυλή σου...
 Βοίκομα τήν πόρτα σφαλιση και τά κλειδιά παρμένα...
 Χτυπώ τήν πόρτα μιá φορά, χτυπώ τήν πόρτα δύο :
 - Άνοιξέ, Ρούσα' μ', άνοιξέ τó κειθε παραθύρι
 και ρίξε τά πλεξίδια σου τά χρυσοκοιτισμένα,
 Νά φαιώσω σκάλα, ν' άνεβώ, πάροθ, νά σέ φιλήσω !...

III
 - Μάνα μ', στό πεορίδι μας και στην άμυγαλιά μου
 Πήρα νά μάσο μύδαλα, πηγα νά κόγω άνθια...
 Κ' έκει καθόνταν τρεις άιτοι και τρεις καλόι λεβέντες.
 "Ένας με μίλο με βαγει κι' άλλος με θαγγυλιό,
 "Ο τρίτος ο καλύτερος μ' ένα χρυσο γαϊτάνι...
 Κ' έγω τó μίλο τράγα, τó θαγγυλιό τόγω
 κι' αυτό τó χρυσογαϊτανιο πλεξίδι στά μαλλάί μου !

IV
 "Όνας ήμον παλληκάρσι δώδεκα χρονών
 κι' ο Γούβας μου πούλαρι πεντάτικο
 σ' όλον τόν τόπο πηγα και γκεθόισα...
 Σάν τής "Θριάς τó κάστρο δέν είδα πουνθενά,
 Σαράντα όργινές τ' άνήλου, δώδεκα πλατιώ,
 Κάνας δέν τ' άνεβαίνει, μούδ'ό τó πατεί
 "Ένας κολοεράκης και κοινό παιδι
 ατύονος τ' άνεβαίνει κι' όλο τó πατεί!...

Συλλογή Ρ. Περάνθη

ΠΩΣ ΓΙΟΡΤΑΖΟΥΝ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΟΙ ΓΕΙΤΟΝΕΣ ΜΑΣ

ΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ, ΟΙ ΣΕΡΒΟΙ, ΟΙ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΙ, ΟΙ ΡΩΣΣΟΙ

Τι γίνεται στη Βουλγαρία. Τά φωμάκια τών Χριστουγέννων. Τό δέσιμο τών γονάων στη Σερβία. Ή γουρουνοσφαγή - Τσευτιάν - νταν. Τά "μπαντιάκ" τών Μαυροβουνίων. Τό χτύπημα τής φωτιάς. Ή έσερη στην Ρωσία. Τά κορίτσια και ή παντρεία.

Σέ όλες τής Σλαβικής χώρες, όπως και σ' όλες τής Χριστιανικές, ή γιορτές τών Χριστουγέννων θυμίζει στό λαό παλαιά έθιμα κι' άρχαίες τελετές. "Ο κάθε τόπος έχει τής συνθέσεις του τά έθιμά του, πού ή άτελειότητα σιειά τών αιδών δέν μπορεί ν' άλλάξη με κανένα τρόπο. Οί γειτόνες μας έχουν μερικά άρεκατά περιεργα έθιμα. Και πρώτα πρώτα ή Βούλγαροι.

Τήν παραμονή τών Χριστουγέννων τρία άγνοια και τρία κορίτσια γυρίζουν από πόρτα σέ πόρτα κρατώντας ένα μεγάλο σακκούλι. Φωνάζουν τή νοικοκυρά κι' έπειδή αυτή είνε πάρα άποσολυπνέη, ένεκα τών ημερών, παρουσιάζετ' ή γιαγιά ή χαρμιά άλλη γρηά και τά φωτά τ' θέλουν. Τότε τά παιδιά άπαντουν τραγουδώντας:

"Τά στάχρα φάτρωσαν στην καρδιά τού Χριστού' πρέπει νά τόν εύχαριστήσετε και σεις γιά τά καλά πού σάς έδωσε".

Τότε τούς ρήχνουν μερικές χούφτες άλευριού στό σακκι, με τó όποιον ο φάλας τής έννοιας θά κήμη μικρά φωμάκια. Τά φωμάκια αυτά τά πέρνουν τά παιδιά και τά μοιράζουν πού τής γιορτής σέ όσπία, όπου τ' άλλάζουν με μερικά νομίσματα. Θεωρουνε μάλιστα γιά καλό όσινά νά μη γυνησι ο σκόλος τού σπαιτού όταν μπουν οί μικροί έπισκοπται.

Στη Σερβία οί δύο Κνυακές πού προμογούνται τών Χριστουγέννων είνε άφιρεωμένες ή μιá στες πτερές κι' ή άλλη στες πατέρες. Τά παιδιά σνηθίζουν νά δένουν μ' ένα σάγγυ τó ποδι ή τó χέρι τού πατέρα ή τής πτεράς χωρίς αυτοί νά τά καταλάβουν, δέν τούς τó λάνον δέν προτού τούς ύποσχεθών μερικά φρούτα ή κανένα γλυκόισμα. Τήν ήμέρα τών Χριστουγέννων πολλές Σερβικές οικογένειες, πού έχουν τή συνήθεια νά γιορτάζουν μαζί, ψήνουν ένα γουρουνί. Τό ψητό πρέπει νά είνε άρεκατά μεγάλο, γιά νά βαστάξη όλη τή βδομάδα και γιά νά μπορουν νά δίνουν μεζέ στους έπισκοπέτες.

Οί παιδ πλούσιου μοιράζουν ψητό χοιρινό και στους φτωχούς. Σφάζουν τó γουρουνί τήν παραμονή τού βράδι, γι' αυτό ή ήμέρα έκείνη λέγετá ημερά τής σφαγής ή όπως τή λένε οί Σέρβοι "εσορτιάν νήσα". "Όταν τó σπαι δέν είνε άρεκατά εύχάισμο γιά ν' άνάψουν μεγάλη φωτιά, πηγαίνον στό γειτονικό δάσος, Τό πρσί τών Χριστουγέννων άκού δόσουν φαί στά ζωά, καθόνται στό τραπέζι άφού προμογεμώες ρίξουν και μερικές τουφεκιές. "Όλοι κάνουν τήν προσευχή τους και μετά φιλιώνται.

Τότερα ο άρχηγός τής οικογενείας μαζέει τά κερία πού βαστούν τήν ώρα τής προσευχής και τά σπίνει ο' ένα πιάτο γεμάτο στάρι. "Όταν τά κερία φθάσουν στό τέλος τότε ο νοικοκυρης πετά τó στάρι στις κόττες, γιά νά κάνουν πολλά αυγά τó χροό πού έρχετá.

Στό Μαυροβούνι τήν παραμονή τών Χριστουγέννων σνηθίζον νά μαζεύωνται σ' ένα δάσος όπου κόβουν έξόλα στά όποια έχουν δώσει τó όνομα "μπαντιάκ". Έκει ο καθένας κάβει τó παιδ άμωφο κλαδι ή δέντροκι πού μορζει νά μεταφέρη. "Τότερα γυρίζουν σέ χωριό με φωνές, τραγούδια, προσβολισμούς κι' ο καθένας βαστά στην πλάτη του τó "μπαντιάκ" του. "Όσοι άνδρωποι μένον σέ σπαι τόσα "μπαντιάκ" πρέπει νά πάνε άνωρς στην πόρτα κι' ένα άκόμη παραπάνω γιά ν' αυξήση και νά πληθυνθή ή οικογένεια. Τή νύχτα άναθουν μεγάλη φωτιά με τά "μπαντιάκ", ένώ ο πατέρας χίνει από μιá μπουκάλα κρασί πάνω στό φωτιά. "Τότερα πίνουν με τή σιειά άπ' τήν ίδια μπουτία κι' ύστερα παρακαλούν νά δινή ο θεός ύγεια.

Τήν παραμονή τών Χριστουγέννων στη Ρωσία παιδικία κρατώντας ένα χαρτονένο άστρο γυρίζουν από σπαι σέ σπαι τραγουδώντας παλιά τραγούδια' πολλές φορές στες ένάμα ύπνεξη και μιá κατοίκα γιά γούρι ! Οί γυναίκες κάνουν διάφορα γλυκόισματα σέ σχήματα πολιών, ζώων κ.τ.λ. Σνηθίζουν μάλιστα ν' άφινουν ένα γλυκό πώνω στό τραπέζι και νομίζουσι ότι τή νύχτα άόρατες οικίες πηγαίνον και τó δοκιμίζουσι. Τήν παραμονή τά κορίτσια σνηθίζου νά σπίνουν ένα σκάλα στόν τοίχο' άνεβαίνει έκείνη πού θέλει νά μάθη άν θά παντρευτή και στό κάθε σκαλί λέει πτε νά πτε όχι με τή σιειά. "Αν στό τελευταίο σκαλί πη "ναι", σημαίνει ότι θά παντρευτή γρήγορα άν πη "όχι", σημαίνει ότι θά ξαναβήκη και τόν άλλο χροό.

Υπάρχουν κι' άλλοι πολλοί τρόποι γιά νά μαντεψουν άν θά παντρευτούν. "Ανάθουν π.χ. κερία και τά βάζουν άνάμεσα σέ δύο καθέριτες και περιεμώον νά δούν τó πρόσωπο τού γαμπρού. Πολλές φορές άποτελεσμα τής προσμονής αυτής, είνε νά βρουν τή νέα άναίσθητη από ύπερταση τού νευρικού συστήματος πού τήν κάνει νά φαντάζετá τρομακτικές μορφές. Μη παραευνθετ' έ δέ καθόλου άν άκούσθε μιá νέα Ρωσίδα νά βεβαίονη ότι χενισοπκε στόν ύπνο της από τόν μέλλοντα σμμβίο της ! Γιατί κι' αυτό τó πτεσέον άκόμη. Πολλά τών έθιμων αυτών τάχουμε και στην Έλλάδα. Και τήν χριστουγεννιάτικη "γουρουνοσφαγή" και τó χροίμο κρασιού στή φωτιά και τó κόρημο ζύλων στό δάσος κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Παναγ. Χ. Μεντζελοπούλες